

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5943/22
21.12.2023.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Весне Целетовић Цуцић, председника већа и судија Александре Лековић и Весне Дамјановић, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА, из ..., чији је пуномоћник Весна Караџић, адвокат из Београда, Коче Капетана 26, против туженог-противтужиоца ББ, из ..., чији је пуномоћник Душан Станић, адвокат из Ваљева, Карађорђева 65а III, ради утврђења и повраћаја датог, и по противтужби туженог против тужиоца-противтуженог ради утврђења, раскида уговора и исељења, одлучујући о жалбама парничних странака, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду П 1079/20 од 20.6.2022. године, исправљене решењима истог суда П 1079/20 од 30.12.2022. године и од 17.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 21.12.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба тужиоца-противтуженог АА из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1079/20 од 20.6.2022. године, исправљена решењима истог суда П 1079/20 од 30.12.2022. године и од 17.10.2023. године, у ставу првом изреке.

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, жалба туженог-противтужиоца ББ из ... и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Вишег суда у Београду П 1079/20 од 20.6.2022. године, исправљена решењима истог суда П 1079/20 од 30.12.2022. године и од 17.10.2023. године, у ставу петом и шестом изреке.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Београду П 1079/20 од 20.6.2022. године, исправљена решењима истог суда П 1079/20 од 30.12.2022. године и од 17.10.2023. године, у ставу другом, трећем седмом и осмом изреке, па се у том делу предмет **ВРАЋА** истом суду на поновно суђење.

Образложење

Изреком побијане пресуде, исправљене решењима истог суда од 30.12.2022. године и од 17.10.2023. године, у ставу првом, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да је власник стана број ..., на првом спрату у улици ... број... у ... на КП ... и ...КО ..., те да се тужилац упише у катастар непокретности као власник наведеног стана. Другим ставом изреке обавезан је тужени ББ, да тужиоцу СС исплати износ од 87.000 евра, а трећим ставом изреке пресуде, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да му тужени, поред износа досуђеног ставом другим изреке, исплати износ од још 16.000 евра, као неоснован. Четвртим ставом изреке, тужба је одбачена у делу којим је тражена исплата припадајуће камате коју прописује Централна европска банка, као неуредна. Петим ставом изреке одбачена је противтужба у делу којим је тужени тражио да се утврди да је пуноважан и да производи правно дејство Уговор о купопродаји непокретности, закључен пред Првим основним судом у Београду под бројем Ов I 25636/14 од 10.4.2014. године између туженог ББ, као купца и ВВ, као продавца, који за предмет има једнособан стан број ... корисне површине 50,78 м2, и који се налази на првом спрату стамбено пословне зграде број ... у ... улици у ... и паркинг места број ... на првом нивоу гараже у истом објекту на КП ... и ... КО ... Шестим ставом изреке, одбијен је противтужбени захтев туженог којим је тражио да се раскине уговор о конституисању права доживотног плодоуживања закљученог у Београду 29.4.2014. године између туженог као власника двособног стана број ... у ... у ... као даваоца стана на плодоуживање и тужиоца-противтуженог-противтуженог као плодоуживаоца, као неоснован. Седмим ставом изреке одбијен је противтужбени захтев туженог, којим је тражио да се обавезе тужилац-противтужени да се са свим стварима исели из двособног стана број ... у улици ...у ..., на првом спрату стамбено пословне зграде на КП ... и ... КО ..., те да стан испражњен од лица и ствари преда у државину туженом, као неоснован. Осмим ставом изреке пресуде, обавезан је тужени да тужиоцу надокнади трошкове парничног поступка у износу од 226.500,00 динара, у року од 15 дана од дана пријема писменог отправка одлуке под претњом принудног извршења.

Против ове пресуде и тужилац-противтужени и тужени- противтужилац су благовремено изјавили жалбе, и то тужилац-противтужени побијајући одлуку садржану у ставу првом и трећем изреке, како то произилази из навода жалбе, а тужени - противтужилац побијајући одлуку садржану у ставу другом, петом, шестом, седмом и осмом изреке, обојица из свих законом прописаних разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде сходно овлашћењима из члана 386 Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр.72/11 са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд је нашао да су жалбе парничних странака делимично основане.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба

парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које Апелациони суд пази по службеној дужности, а изрека првостепене пресуде у потврђујућем делу је јасна и у њеном образложењу су дати потпуни разлози о битним чињеницама, који су сагласни са изведеним доказима, због чега се она неосновано побија и због битних повреда одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 Закона о парничном поступку.

Према стању у списима предмета, тужилац АА је деда по оцу туженог ББ, који је као купац, са ВВ, као продавцем, закључио Уговор о купопродаји непокретности, који је оверен пред Првим основним судом у Београду под Ов I 25636/14 дана 10.4.2014. године, ради купопродаје двособног стана број..., на првом спрату стамбено-пословне зграде број ... у улици ... у ... и паркинг места ... на нивоу гараже у истом објекту који се налази у завршној фази изградње, постојећи на кат.парцели ... и ...КО ..., за цену од 87.000 евра. Закључењу овог уговора је претходио договор парничних странака, по коме је тужени-противтужилац, дана 10.4.2014. године, са рачуна тужиоца-противтуженог подигао износ од 87.000 евра у вези са купопродајним уговором Ов I 25636/2014, тако што га је тужилац-противтужени овластио да располаже новчаним средствима на његовом девизном рачуну. Тужилац-противтужени, је претходно продао два стана на ... и био је у јако лошим односима са својим синовима, па је дао новац свом унуку, овде туженом, ради куповине стана, а главни мотив за предају новца туженом и куповину стана на његово име, био је тај што тужилац није желео да се имовина води на његово име, да је синови не би наследили. Након закључења уговора, тужилац-противтужени је уложио уложио још новца и то око 16.000 евра у опремање стана у који се уселио у пролеће 2014. године, заједно са туженим, који је пре тога боравио у у хотелу "Славија". Међу странкама је било неспорно да је тужилац финансирао школовање туженог и његов боравак у Београду у дужем временском периоду, све док се 2014. године нису уселили у предметни стан. У стану су живели до октобра 2014. године, када је дошло до поремећаја међусобних односа, за који свака од странака сматра одговорним супротну страну. По наводима тужиоца, тужени је уместо захвалности показао грубу неблагодарност, тако што му је једном приликом рекао „ти си једна обична глуперда, ја сам дипломирани лекар и ти можеш да ми пу..ку..“, након чега је почео да ломи неке ствари у стану, док је по наводима туженог, тужилац без повода и разлога престао да комуницира са њим и одбијао је да му објасни због чега се тако понаша. Након што је тужени дипломирао и отишао у Ваљево на период од око месец дана, тужилац је заменио браву на вратима стана и тужени није могао да уђе у стан, па је позвао ватрогасце, поводом чега је са тужиоцем дошао у конфликт. Након тога, тужени није више одлазио у стан у коме и даље живи тужилац. У писмену које је насловљено као Уговор о конституисању права доживотног плодуюживања од 29.4.2014. године, као уговарачи су означени тужилац АА, као плодуюживалац и тужени ББ, као власник непокретности, а истим је требало да буде конституисано право плодуюживања у корист тужиоца на непокретности у

власништву туженог и то на двособном стану број ... на првом спрату стамбеног простора зграде у улици ... у ..., али наведени уговор није потписан од стране тужиоца-противтуженог, јер је он то одбио.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, а применом одредби чл. 20 Закона о основама својинско правних односа, у вези са чланом 454 Закона о облигационим односима, првостепени суд је нашао да је тужбени захтев којим је тражено да суд утврди да је тужилац власник предметног стана, неоснован. Даље је, применом одредбе чл. 132 Закона о облигационим односима, првостепени суд нашао да је делимично основан евентуални тужбени захтев тужиоца док је одбио, као неоснован, противтужбени захтев у делу у којем је тражен раскид уговора о плодуживању и иселење туженог из предметног стана.

Првостепени суд је, као претходно питање, ценио да ли је дошло до опозива, односно раскида Уговора о поклону, па је закључио да је тужилац-противтужени опозвао Уговор о поклону у складу са чланом 567 СГЗ, који прописује да дародавац може порећи поклон ако обдарени покаже велику неблагодарност спрам њега. У конкретном случају, понашање туженог према тужиоцу, односно упућивање увредљивих и непримерених речи тужиоцу, који му је деда, имајући у виду године старости тужиоца, као и чињеницу да је тужилац туженом, као унуку, помагао за време студија, у дужем периоду, сматра се грубом неблагодарношћу поклонопримца према поклонодавцу. Као последица наведеног, настаје обавеза враћања новчаног износа од 87.000 евра тужиоцу, као поклонодавцу, а који износ је представљао поклон дат туженом. С тога је тужени у обавези да у смислу члана 132 Закона о облигационим односима врати примљени новчани износ тужиоцу и то у валути у којој му је тај новац и дат, имајући у виду да је исплата извршена са девизног рачуна тужиоца у еврима, па је донета одлука као у ставу другом изреке.

Одлуку из става трећег изреке првостепени суд је донео налазећи да тужилац-противтужени нема право да потражује исплату новчаног износа датог за опремање стана у иностраној валути, већ у динарима, сходно одредби чл. 395 Закона о облигационим односима, а што није учинио. Првостепени суд је одлуку у четвртном ставу изреке донео применом одредбе чл. 101 став 5 ЗПП, имајући у виду да је у поднеску са преиначеним тужбеним захтевом изостављен период од кога се тражи признање права на камату, па како је исти сачинио пуномоћник који је адвокат, с обзиром на то да се ради о неуредном захтеву, тужба је у том делу одбачена. Одлуку из става петог изреке пресуде, првостепени суд је донео имајући у виду садржину члана 194 став 1 ЗПП, којим је прописано да тужилац-противтужени-противтужени може у тужби да тражи да суд само утврди постојање односно непостојање неког права или правног односа, повреду права личности или истинитост односно неистинитост неке исправе. Међутим, противтужбом тужени-противтужилац је тражио да се утврди да уговор о купопродаји непокретности производи правно дејство, а није тражио утврђење

свог права својине на основу таквог уговора, па како се такав захтев, у смислу члана 194 ЗПП не може истаћи у тужби за утврђење, противтужба је у том делу одбачена. Одлука у ставу шестом изреке донета је имајући у виду да је током поступка утврђено да уговор о конституисању права доживотног плодоуживања од 29.04.2014. године није потписао тужилац-противтужени, у својству плодоуживаоца, те се не може сматрати да је постојала воља парничних странака за закључење таквог уговора, па исти није настао у смислу члана 26 Закона о облигационим односима. Ово тим пре што је и сам тужени у свом исказу навео да је само он потписао предметни уговор. Одлука у ставу седмом изреке донета је имајући у виду да тужилац-противтужени у предметном стану живи од 2014. године и да током поступка није утврђено да поседује другу непокретну имовину, па како је предметни стан једино место где тужилац може да живи, по оцени првостепеног суда он је стекао довољне и трајне везе са предметним станом као јединим местом за живот, због чега тај стан представља његов дом те с тим у вези има право да исти користи. Наведено право у складу је са чланом 32 Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и чланом 8 Протокола 1 Европске конвенције. Чињеница да тужилац не поседује неку другу непокретност и да је предметни стан једина непокретност у којој може да живи, даје му предност у односу на туженог као власника предметног стана, јер он нема други начин да задовољи своје стамбене потребе те би његовим исељењем из предметног стана било повређено његово право на дом. Одлука о трошковима поступка донета је применом одредби члана 153 и 154 Закона о парничном поступку.

По оцени Апелационог суда првостепени суд је у потврђујућем делу на правилно и потпуно утврђено чињенично стање правилно применио материјално право, дајући за своју одлуку јасне и довољне разлоге које у целости прихвата и Апелациони суд и сходно члану 396 став 2 Закона о парничном поступку на исте упућује.

Неосновано се жалбом указује на погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање и погрешну примену материјалног права у делу првостепене одлуке којом је одбијен тужбени захтев тужиоца-противтуженог да се утврди да је стекао право власништва на предметном стану, те да се упише у катастар непокретности као власник стана.

Наиме, одредбом члана 20 став 1 Закона о основама својинско правних односа предвиђено је да се право својине стиче по самом закону, на основу правног посла и наслеђивањем.

Одредбом члана 454 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о продаји обавезује продавац да пренесе на купца право својине на продату ствар и да му је у ту сврху преда, а купац се обавезује да плати цену у новцу и преузме ствар.

Одредбом члана 2 став 1 тачка 1 Закона о промету непокретности (“Службени гласник РС”, бр. 42/98...111/2009), прописано је да промет непокретности представља располагање непокретностима правним послом – пренос права својине на непокретностима са једно на друго лице уз накнаду или без накнаде, док је чланом 4 истог закона прописано да се Уговор о промету непокретности закључује у писаној форми, а потписи уговарача се оверавају од стране суда и да уговори који нису закључени на овај начин не производе правно дејство

Имајући у виду цитиране законске одредбе, као и утврђено чињенично стање, Апелациони суд налази да је правилан закључак првостепеног суда да је неосновано потраживање тужиоца за утврђење права власништва, односно потраживање својинских права на предметном стану, јер за то нису испуњени услови прописани цитираним законским одредбама. Наиме уговор о купопродаји предметног стана закључен је између ВВ, као продавца и туженог ББ, као купца, који су као такви јасно означени у уговору, док тужилац није учесник тог правног посла, односно уговарач, па самим тим није могао стећи власништво предметног стана правним послом. Ово с тога што је код деривативног начина стицања права својине, између осталог, потребно да постоји пуноважан правни посао подобан за стицање права својине (правни основ), па како између претходног власника стана, као преносиоца и тужиоца није закључен пуноважан правни посао подобан за стицање права својине, он то право и није могао стећи.

С тога су без утицаја на правилност побијане одлуке у наведеном делу, жалбени наводи тужиоца да је купопродајна цена за предметни стан исплаћена са његовог рачуна, да је стварна воља и намера уговарача била да предметни стан он купи за своје потребе, као и да је стан примио у посед управо тужилац, који је својим улагањем и ангажовањем довео стан у стање нормално за становање. Међутим, предаја новца за куповину стана не може бити основ за стицање својинских права на стану, као ни адаптација истог, већ то евентуално може бити основ за новчано потраживање према туженом.

Супротно жалбеним наводима туженог - противтужиоца, правилна је и одлука првостепеног суда у ставу петом изреке, имајући у виду одредбу члана 194 став 1 Закона о парничном поступку. Ово с тога, што је противтужбому овом делу тражено да суд утврди да уговор о купопродаји непокретности производи правно дејство, што представља утврђење постојања правне чињенице, која је елемент правног односа – Уговора о купопродаји Ов I 25636/14 од 10.4.2014. године који је у целости реализован и по коме је тужени и стекао право власништва. Сходно томе, тужени - противтужилац нема ни правни интерес за исицање оваквог захтева, а чак и уколико би се могло сматрати да је реч о тужби за утврђење правног односа, овакав захтев би могао бити усмерен само према сауговарачу, ВВ, а не према трећем лицу – овде тужиоцу, на кога је противтужба усмерена.

Супротно жалбеним наводима туженог, правилан је и закључак првостепеног суда да је неоснован противтужбени захтев у делу у коме је тражено да се раскине Уговор о конституисању права доживотног плодуюживања од 29.4.2014. године. Наиме, одредбом члана 26 Закона о облигационим односима, прописано је да је уговор закључен кад су се уговорне стране сагласиле о битним састојцима уговора. Како писмено, насловљено као Уговор о конституисању права доживотног плодуюживања од 29.4.2014. године, нису потписала лица која су наведена као уговорне стране, а тужилац – противтужени се и изричито изјаснио да је одбио закључење овог правног посла, то уговорни однос између парничних странака није ни настао, па се самим тим не може тражити ни раскид истог.

Из наведених разлога жалбе тужиоца - противтуженог и туженог - противтужиоца су у наведеном делу одбијене, а првостепена одлука потврђена у ставовима првом, петом и шестом изреке, на основу одредбе чл. 390 Закона о парничном поступку.

Међутим, при одлучивању у ставу другом, трећем и седмом изреке ожалбене пресуде, суд је учинио битну повреду из одредбе чл. 374 став 2 тачка 12 ЗПП, јер пресуда има недостатака због којих се не може испитати, с обзиром на то да у пресуди није наведено довољно разлога о одлучним чињеницама, а дати разлози су нејасни и противречни, Осим тога, због погрешне примене материјалног права чињенично стање није у потпуности утврђено, а на шта се оправдано указује жалбама парничних странака.

Наиме, нејасан је закључак првостепеног суда о природи правног односа између парничних странака, односно о томе да је између тужиоца и туженог закључен уговор о поклону новчаног износа, имајући у виду да из исказа тужиоца-противтуженог произилази да је се он само “послужио туженим” да би купио имовину коју ће моћи да користити, али која се неће водити на његово име, јер не жели да га синови наследе. Тужилац је такође тврдио да је туженог послао да закључи уговор о купопродаји, зато што је тужени могао да подиже новац са његовог рачуна и зато што му је био при руци, те да је хтео да уговор о купопродаји гласи на туженог, а не на њега. Сходно изнетим наводима, нејасно је у чему се огледа *animus donandi* тужиоца, односно његова воља да туженом поклони новац или стан и да ли је тужени такав поклон прихватио и под којим условима.

Ово нарочито ако се има у виду да су парничне странке сагласне у наводима да је договор био да тужени предметни стан купи на своје име, да у њему станује са тужиоцем до дипломирања, те да након тога тужилац – противтужени настави да живи сам у стану. У прилог овим наводима говори и писмено насловљено као Уговор о конституисању права доживотног плодуюживања од 29.4.2014. године, за који је тужени тврди да га је сачинио у

складу са договором, али је тужилац накнадно одбио да га потпише. Све наведено упућује на закључак да је међу странкама постојао споразум по коме је тужени требало да стекне право власништва на стану под теретом доживотног плодуюживања у корист тужиоца, а чиме би тужилац остварио своју намеру да не поседује имовину подобну за наслеђивање.

Осим наведеног, чак и када би се могло сматрати да је између парничних странака закључен уговор о поклону, првостепени суд је пропустио да на јасан начин утврди у чему се састоји груба неблагодарност туженог, као поклонопримца према тужиоцу, као поклонодавцу, а имајући у виду одредбе члана 567 Српског грађанског законика. Наиме, првостепени суд није на јасан начин утврдио којим радњама је тужени-противтужилац исказао грубу неблагодарност према тужиоцу-противтуженом, нити је ценио поступке парничних странака према месним стандардима средине у којој парничне странке живе. За постојање тог услова, који поклонодавцу даје могућност опозива поклона, мора да постоји понашање поклонопримца које представља грубу повреду у односу на живот, тело, слободу, личност или имовину поклонодавца. Према до сада утврђеном чињеничном стању, не може се са сигурношћу закључити да је тужени повредио живот, тело или част тужиоца, нити да је нарушио његову слободу и имовину, односно да се тужени по закључењу уговора о поклону понео према поклонодавцу на такав начин којим би његово понашање у смислу наведеног параграфа било квалификовано као велика или груба неблагодарност. Сходно изнетом, првостепени суд није на правилан начин оценио да ли су се стекли услови за опозив евентуалног уговора о поклону.

Такође, не може се прихватити као правилна ни одлука у ставу седмом изреке пресуде. Наиме, одредбом чл. 37 Закона о основама својинско правних односа регулисана је заштита права својине, па је ставом првим предвиђено да власник може тужбом захтевати од држаоца повраћај индивидуално одређене ствари, а према ставу другом истог члана, власник мора доказати да на ствари чији повраћај тражи има право својине, као и да се ствар налази у фактичкој власти туженог. Одредбом члана 3. став 1. Закона о основама својинско правних односа прописано је да власник има право да своју ствар држи, да је користи и да њоме располаже, у границама одређеним законом.

Имајући у виду цитиране одредбе, као и утврђено чињенично стање, Апелациони суд налази да је првостепени суд приликом доношења ожалбене пресуде у овом делу био дужан да утврди да ли право становања тужиоца на предметном стану представља допуштено ограничење права својине туженог, у смислу одредбе члана 58 став 3 Устава Републике Србије, или то није случај. Наиме, право на дом се јавља само у ситуацији када неко лице себи не може да обезбеди никакве услове становања. Ако то лице по неком другом основу има начин да своје стамбене потребе задовољи онда се оно не може позивати на право на дом. Отуда сама чињеница да је тужилац-противтужени стекао

довољне и трајне везе са предметним станом као јединим местом за живот, због чега тај стан представља његов дом, није сама за себе довољна да му се по том основу и призна право на дом. Како првостепени суд горе наведено није имао у виду, па није ни утврђивао чињенице које су битне за примену троделног теста, који Европски суд за људска права примењује када одлучује о заштити људских права и основних слобода, то се одлука у ставу седмом не може се прихватити као правилна, па жалба туженог је основана у том делу.

У поновном поступку, првостепени суд ће поступити по примедбама из овог решења, па ће на поуздан начин утврдити правну природу односа између парничних странака, те уколико утврди да је међу странкама закључен уговор о поклону цениће да ли је и када тужени испољио неблагодарност према тужиоцу, водећи рачуна да је за опозив уговора о поклону потребно испољавање грубе неблагодарности поклонопримца према поклонодавцу предузимањем радњи против његовог живота, тела, части, слободe или имовине. Такође, утврдиће какве су стамбене и материјалне прилике обе парничне странке, и то: да ли тужилац има другу непокретну имовину или приходе од којих има могућност да, за становање, изнајми други стан, да ли је предметни стан дом, , јер од тих чињеница зависи примена теста пропорционалности у смислу одмеравања интереса тужиоца-противтуженог-противтуженог да заштити своје права на дом, са једне стране и интереса туженог да заштити своје право својине, са друге стране. Тек пошто, на тај начин, чињенично стање у потпуности и правилно утврди, првостепени суд ће имати могућност да, правилном применом материјалног права, о тужбеном и противтужбеном захтеву донесе нову и на закону засновану одлуку.

Како је укинута одлука у ставу другом, трећем и седмом изреке, укинута је одлука о трошковима парничног поступка у ставу осмом изреке, јер иста зависи од коначног исхода спора.

Сходно свему изнетом, а применом одредби чл. 391 став 1, 392 став 2 и 401 тачка 3 Закона о парничном поступку, одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа-судија
Весна Целетовић Цуцић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић